

Pravni značaj plutajućih objekata

SR Hrvatska donijela je nedavno Zakon o utvrđivanju sposobnosti za upotrebu plutajućih objekata na moru i na unutrašnjim vodama (Narodne novine SRH, br. 18/69) koji je stupio na snagu 1. VII o. g.

Kako su ovim Zakonom prvi put kod nas pravno regulirani ovakvi objekti koji u stvari proširuju — valoriziraju kapacitete naše obale i otoka i na more, to uvdje donosimo kraći prikaz o toj materiji.

I

Kako na moru, tako i na unutrašnjim plovnim putovima ima objekata koji nisu ni brodovi, ni plovila, ni drugi plovni objekti jer nisu namijenjeni ni osposobljeni za plovidbu, već su stacionirani u lukama odnosno pristaništima ili izvan njih i služe u privredne, sportske i druge svrhe. Ti plutajući objekti nemaju svoj pogon, već su stalno ili privremeno privezani, usidreni na vodi ili položeni na plitkom dnu, a mogu po potrebi biti i premješteni na drugo mjesto tuđom pogonskom snagom. Budući da ovi objekti nisu plovni objekti, to se na njih i ne primjenjuju propisi koji vrijede za pomorske brodove i za plovila unutrašnje plovidbe (o utvrđivanju sposobnosti, o upisu i dr.) a kako se nalaze na plovnom putu, to mogu ometati plovidbu i dovesti posrednim putem u opasnost plovne objekte, operativne obale i ostale uređaje u lukama i pristaništima, kao i objekte sigurnosti plovidbe u tim lukama i izvan njih (balisažne i druge oznake, svjetla).

Savezni propisi o brodovima i drugim plovilima, istina, sadrže s a m o definiciju »plovećih postrojenja«. Tako je u čl. 4, tač. 8. Zakona o utvrđivanju sposobnosti za plovidbu pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe (Sl. I. SFRJ, br. 18/64) i čl. 6, tač. 6. Zakona o ispravama i knjigama pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe (Sl. I. SFRJ, br. 18/64) propisano da je »ploveće postrojenje ploveća instalacija koja, u pravilu, nije namijenjena za plovidbu, kao što su: kupaonica, pristan, hangar za plovila, stambena lada, vodenica i sl.« Osim ove definicije navedeni propisi uopće ne utvrđuju sposobnost za plovidbu, a ni isprave koje moraju imati ti objekti, već je to namjerno izostavljeno da to reguliraju republike svojim propisima. Umjesto »plovećih postrojenja« predlaže se adekvatniji izraz »plutajući objekt« i s tim nazivom se »Jugoregistar«, kao stručna ustanova, složio, a isto je potvrdio i Savezni sekretarijat za privredu kao organ savezne uprave nadležan za poslove sigurnosti plovidbe

Plutajućih objekata, po količini i vrstama, ima znatno više na rijekama nego na moru, ali su oni na rijekama, jezerima i u ostalim unutrašnjim vodama od manjeg ekonomskog značaja. Na moru su takvi objekti vrći i značajniji (plutajući restorani, plutajuća ili položena skladišta nafte i sl.). Kako se ovakvi objekti regrutiraju pretežno od starih, isluženih, preuređenih i nerashodovanih brodova i drugih plovila, to je potrebno i za takve objekte utvrditi nosivost i stabilnost, propisati protupožarne, sigurnosne i druge mjere, nainužnju opremu i najmanji broj ljudi na tim objektima. Ovdje se radi o materiji koja je pretežno tehničke prirode jer treba utvrditi sposobnost takvog objekta za upotrebu u namijenjene svrhe, podvrći takav objekt povremenim obaveznim tehničkim pregledima, pa je potrebno da ove preglede vrši za to specijalizirana ustanova ako tu djelatnost unese u svoj statut, što joj je čl. 2, st. 3. Zakona o Jugoslavenskom registru brodova i omogućeno (Sl. I. SFRJ, br. 7/67).

Međutim, kako na unutrašnjim vodama (širi pojam od unutrašnjih plovnih putova jer obuhvaća i vode koje nisu plovne) ima razmjerno veliki broj manjih i malih plutajućih objekata, često i zabačenih u rukavcima rijeka i njihovih pritoka do kojih bi ekspert »Jugoregistra« u Splitu. Područni ured u Zagrebu teško mogao doći, a ti objekti su s jedne strane i zastarjeli a s druge strane i nevelike vrijednosti, to je usvojen stav da se pregledi tih objekata vrše po jednostavnijem postupku i da ga vode kapetanije pristaništa (plutajući objekti do 50 t/d ili od 10 t/d i više ali do 10 KS) iako su im glavni zadatak inspekcijski i drugi upravni poslovi. Analognu odredbu imamo već i za takva plovila, plovne unutrašnje plovidbe, koja su izuzeta od »Jugoregistra« i iznimno su data kapetanijama pristaništa iz gore navedenih razloga (čl. 5, st. 3. Zakona o utvrđivanju sposobnosti za plovidbu . . .) Svi plutajući objekti na moru ustupljeni su s obzirom na tehničke preglede »Jugoregistru«. Kapetanijama na moru i na rijekama je i čl. 5. Osnovnog zakona o službi sigurnosti plovidbe (Sl. I. SFRJ, br. 39/64 i 47/65) ustupljeno vršenje tehničkih i drugih stručnih poslova — i to lučkim samo za pomorske čamce, a pristanišnim za sva plovila do navedenih t/d i KS.

II

Sabor SR Hrvatske na sjednici svojih vijeća, Republičkog i Privrednog, od 8. IV 1969. god. donio je Zakon o utvrđivanju sposobnosti za upotrebu plutajućih objekata na moru i na unutrašnjim vodama (Nar. nov. SRH, br. 18/69 od 21. IV 1969) koji je stupio na snagu 1. VII 1969. god. Plutajući objekti su naprave na vodi, nesposobne za plovidbu koje su stalno privezane, usidrene ili položene na morsko dno ili dno unutrašnjih voda (plovnih i neplovnih). To su u stvari na vodi smješteni hoteli, restorani, pristani, radionice, skladišta, spremišta, hangari, vodenice, pontonski mostovi, kupališta, stambene lade i sl. Ovi objekti sposobni su prema njihovoj osnovnoj namjeni za upotrebu ako su s obzirom na njihovu konstruktivnu i tehničku sposobnost za upotrebu izgrađeni prema pravnim propisima i tehničkim pravilima, ako su opremljeni propisanom opremom i uređajima, ako su sigurno privezani, usidreni ili položeni na morsko dno ili dno unutrašnjih voda na mjestu koje je za njih pedesno i ako imaju propisani broj stručnih radnika. Ako su ovi plutajući objekti manjeg kapaciteta, tj. da nisu na moru veći od 50 Brt, a na rijekama, jezerima i drugim unutrašnjim vodama da nisu veći od 50 tona istisnine ili ako ovi posljednji nemaju motor jači od 10 KS bez obzira na veličinu, tada stručni radnici (posada) ne moraju na njima obavezno stanovati, već je dovoljno da svaki takav objekt ima jednog stalnog čuvara.

U cilju da se utvrdi i provjeri sposobnost za upotrebu plutajućih objekata obavezno se vrše tehnički pregledi. Prije početka gradnje odnosno izvođenja radova na obnovi ili prepravci takvog objekta, bilo da se vrši u zemlji ili inozemstvu naručilac radova je dužan odgovarajuće projekte za izvođenje tih radova podnijeti na odobrenje Jugoslavenskom registru brodova u Splitu ako se ne radi o plutajućim objektima manjeg kapaciteta do 50 t/d ili od 10 t/d i više ali do 10 KS. Za ove male ili manje objekte, zbog njihove jednostavnije konstrukcije trupa, nije potrebno kapetanijama pristaništa koje su za njih nadležne dostavljati projekte, ali se i na njima vrše zbog sigurnosti upotrebe osnovni pregledi prigodno gradnje ili opće preinake, kao i izvanredni pregledi. Sam pregled plutajućeg objekta vrši se nakon završetka izgradnje odnosno izvođenja radova na njegovoj obnovi, prepravci ili popravku. Ovi pregledi mogu biti osnovni, redovni ili izvanredni.

Osnovni pregledi vrše se na suhom prije stavljanja objekta u upotrebu na novosagrađenim takvim objektima ako se nerashodovani plovni objekti preinače u plutajuće objekte, na plutajućim objektima u upotrebi ako se na njima vrši obnova ili prepravka kojima se bitno mijenjaju njihove konstrukcione značajke, na plutajućim objektima nabavljenim u zemlji ili u inozemstvu prije nego se unesu u evidenciju takvih objekata. Osnovni pregled obuhvaća pregled konstrukcije trupa, kotlova i sudova pod pritiskom, uređaja i opreme za sidrenje i vez, sredstava za protupožarnu zaštitu, električnih i signalnih uređaja, sredstava za spasavanje, kao i ostalih uređaja i opreme čija djelomična ili potpuna neispravnost ugrožava ili bi mogla ugroziti sigurnost ljudskih života, te utvrđivanje nadvođa i određivanje nosivosti i stabilnosti objekta.

Redovni pregledi obuhvaćaju preglede trupova, uređaja i opreme u jednakom obujmu kao i kod osnovnih pregleda u cilju utvrđivanja njihova stanja, broja i ispravnosti. Redovni pregledi vrše se na moru svakih 8 godina, a na unutrašnjim vodama svakih 12 godina računajući od posljednjeg pregleda cijelog objekta. Iznimno, pregledi kotlova i sudova pod pritiskom vrše se svake godine i na moru i na unutrašnjim vodama. Ovaj se pregled može izvršiti i prije od 8, odnosno 12 godina nad trupom, uređajem ili opremom ako inspektor sigurnosti plovidbe utvrdi da za to postoje opravdani razlozi. Ovi se pregledi vrše, također, na suhom, a ako se vrše na zahtjev inspektora sigurnosti plovidbe, tada se oni vrše na vodi.

Izvanredni pregledi obuhvaćaju preglede oštećenih trupova, uređaja i opreme ili njihovih dijelova, kao i ostalih pregleda, bilo da su oštećeni havarijom bilo da je na njima nastupio određeni nedostatak u vezi s nastalom havarijom ako to utvrdi inspektor sigurnosti plovidbe. Ovi se pregledi, za razliku od ostala dva, vrše kad objekt pretrpi havariju u mjeri koja bitno utječe na sposobnost tog objekta za njegovu daljnju upotrebu. Ovi se pregledi vrše, u pravilu, na vodi, osim ako je havarija takve prirode da se pregled mora izvršiti na suhom u slučaju podvodnog oštećenja objekta ili ako inspektor sigurnosti plovidbe utvrdi da za pregled objekta na suhom postoje opravdani razlozi.

Pregledi plutajućih objekata vrše se na zahtjev nosioca prava korištenja odnosno vlasnika objekta, iz čega slijedi da je isti dužan prethodno pripremiti objekt za pregled i izvršiti uplatu utvrđene naknade za taj pregled. Zahtjev za redovni pregled podnosi se po isteku 8 ili 12 godina najmanje 8 dana prije isteka, a za izvanredni pregled zahtjev se podnosi u roku od 12 sati nakon pretrpljene havarije.

»Jugoregistru« u Splitu povjereno je da vrši sve tehničke preglede plutajućih objekata na moru i na unutrašnjim vodama, a za takve objekte u unutrašnjim vodama veličine do 50 t/d i od 10 t/d i više ali do 10 KS preglede vrše kapetanije pristaništa. Prema tome, kapetanije na rijekama, jezerima i drugim unutrašnjim vodama su u stvari »mali Jugoregistri« u pogledu vršenja tehničkih

pregleda na plutajućim objektima. Na moru su takvi tehnički pregledi, kao i za brodove, dati u djelokrug rada »Jugoregistra«, dok je lučka kapetanija nadležna, kao i kod čamaca (objekti vel. do 10 Brt ili preko toga, ali bez palube) da vrši tehničke preglede plutajućih objekata ako po svojim veličinama i ostalim značajkama imaju rang čamaca. U cilju postizavanja što kvalitetnijeg pregleda »Jugoregistar« je dužan da donese tehnička pravila kojima će biti utvrđeni kriteriji ili mjerila tih pregleda na način i pod uvjetima da se tim pravilima osigura konstruktivna i tehnička sposobnost za upotrebu, konstruktivna i tehnička sigurnost njihovih uređaja i opreme koji služe održavanju sposobnosti za upotrebu tih objekata.

Svakom osposobljenom plutajućem objektu po izvršenom osnovnom i redovnom pregledu, kojim se dokazuje da odgovara svim propisanim uvjetima, izdaje se svjedodžba o sigurnosti plutajućeg objekta. Ova svjedodžba vrijedi za plutajuće objekte na moru 8 godina, a za takve objekte na unutrašnjim vodama 12 godina. Za ovako osposobljeni objekt nosilac prava korištenja odnosno vlasnik mora imati odobrenje za mjesto priveza odnosno sidrenja, te za njegovo polaganje na morsko dno ili dno unutrašnjih voda (lokacija). Ovo odobrenje izdaje lučka kapetanija odnosno kapetanija pristaništa nakon prethodno pribavljenih mišljenja organa općinske uprave nadležnih za urbanizam, komunalne i sanitarne poslove, ili vodoprivredu kad se radi o plutajućem objektu na unutrašnjim vodama.

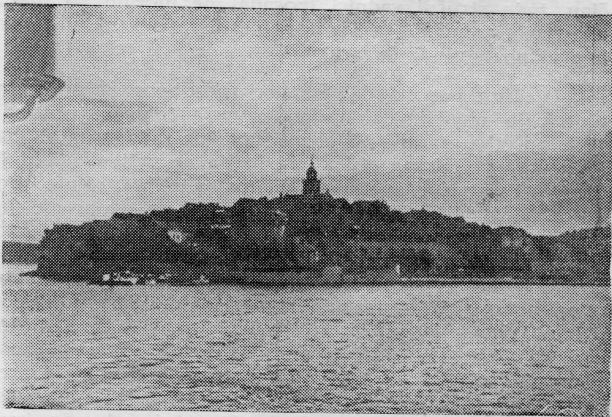
Plutajući objekti upisuju se u knjigu evidencije (očevidnik) objekata koju vodi svaka kapetanija za svoje područje. Zahtjev za ovaj upis mora se podnijeti u roku od 15 dana od dana izvršenog osnovnog pregleda.

Nadzor nad sposobnošću za upotrebu plutajućih objekata prema namjeni tih objekata isključivo iz aspekta sigurnosti upotrebe tih objekata vrše lučke kapetanije odnosno kapetanije pristaništa. Ovaj nadzor obuhvaća provjeravanje ispravnosti i broja propisane opreme i uređaja, opterećenja objekta u vezi s njegovim nadvođem odnosno slobodnim bokom, krcanje dozvoljenog broja osoba, količine i vrste tereta koji ukrcava, kao i smještaja tog tereta, zatim da li je objekt privezan, usidren ili položen na morsko dno ili dno unutrašnjih voda na određenom mjestu, da li objekt ima propisani broj stručnih radnika ili stalnog čuvara, te da li još vrijedi svjedodžba o sigurnosti plutajućeg objekta i da li stvarno stanje objekta odgovara podacima u svjedodžbi.

Ako inspektor sigurnosti plovidbe u kapetaniji utvrdi da na plutajućem objektu postoji neki od ovih nedostataka, on je tada ovlašten da naredi radnoj organizaciji ili drugoj pravnoj osobi odnosno vlasniku objekta da u određenom roku otkloni utvrđeni nedostatak, a ako objekt neposredno ugrožava sigurnost ljudi, tereta ili objekta, tada se može i zabraniti daljnja upotreba objekta sve dok se potpuno ne uklone nedostaci.

Za počinjeni pomorski prekršaj ili za prekršaj unutrašnje plovidbe iz ovih odredaba kaznit će se novčanom kaznom do 10.000 dinara radna organizacija ili druga pravna osoba, kao i naručilac radova odnosno nosilac prava korištenja plovnog objekta, a odgovorna osoba takve organizacije novčanom kaznom do 500 dinara ako upotrebljava objekt prije utvrđivanja njegove sposobnosti za upotrebu, ako odgovarajuće projekte za takve veće objekte ne podnese na odobrenje i ako u određenom roku ne zatraži tehnički pregled objekta.

Za sve ostale povrede odredaba o upotrebi plutajućih objekata (bez propisane opreme i uređaja, bez propisanog broja stručnih radnika ili stalnog čuvara, bez izvršenja priprema za preglede objekata, bez odobrenja za lokaciju objekta, bez podnesenog zahtjeva za upis objekta u knjigu evidencije u propisanom roku, radna organizacija ili druga pravna osoba, kao i nosilac prava korištenja objekta kažnjava se novčanom kaznom do 3000 dinara, a odgovorna osoba u takvoj organizaciji novčanom kaznom do 500 dinara.

Korčula

Vlasnik plutajućeg objekta za počinjeni prekršaj »veće« prirode (njih 3) kažnjava se novčanom kaznom do 1000 dinara, a za prekršaj »manje« prirode (njih 5) kažnjava se novčanom kaznom do 500 dinara.

Počinitelju pomorskog prekršaja ili prekršaja unutrašnje plovidbe, ako ovaj u određenom roku ne zatraži tehnički pregled objekta, može se uz novčanu kaznu do 10.000 dinara izreći i zaštitna mjera oduzimanja svjedodžbe o sigurnosti plutajućeg objekta u trajanju do 1 godine.

U cilju da se odredbe ovog Zakona, kod nas prvi put regulirane, što preciznije, pravilnije i efikasnije primjenjuju dato je ovlaštenje republičkom sekretaru za privredu da što prije donese provedbene propise o najmanjem broju i vrsti opreme i uređaja tih objekata, o najmanjem broju stručnih radnika na tim objektima, o načinu vođenja evidencije tih objekata, o obrascima za vođenje te evidencije i o obrascima sjedodžbe o sigurnosti plutajućih objekata.

III

Sve većim rastom turizma, kao i sve većom potražnjom novih smještajnih kapaciteta, ležajeva i ugostiteljskih usluga kod nas se sve više pojavljuju plivajući hoteli, restorani, barovi, trgovine i sl. pored za privredu ne manje važnih i plovećih pumpnih stanica za opskrbu brodova gorivom i mazivom, plovećih skladišta nafte i njenih derivata, čime se oslobađaju za te svrhe smještajni kapaciteti na kopnu i sl. »Barba Rude« na Rijeci, »Dioklecijan« u Splitu, više isluženih i preinačenih jedrenjaka u Makarskoj, Dubrovniku, Crvenoj luci i drugdje, kao i bivši nosac aviona »Charleston 337« koji je bio u planu da se uredi kao plivajući hotel i rekreacioni centar ispred Plave i Zelene lagune u Poreču, te planirani plutajući hoteli pod vodom najviših kategorija, lociranih na još slobodnim prostorima uz našu obalu i otoke dat će ovim odredbama novi, prošireni sadržaj i njihovu punu primjenu.